

Zlín

jest

zářivým

fenomémem

Le Corbusier

Zlínský kraj

zlín.

Výstava se koná pod záštitou
hejtmana Zlínského kraje Stanislava Mišáka
a primátorky statutárního města Zlína Ireny Ondrové.

Partneři výstavy:
Nadace Tomáše Bati
Baťa a.s.

Baťa

Fenomén Baťa - zlínská architektura 1910 - 1960

19. března – 31. května 2009
Národní galerie v Praze, Veletržní palác

19. listopadu 2009 – 21. února 2010
Pinakothek der Modern v Mnichově,
modifikovaná repríza Zlín – Modellstadt der moderne

13. dubna – 29. srpna 2010
Dům umění ve Zlíně
Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně

Publikace k výstavě:

Fenomén Baťa - zlínská architektura 1910 - 1960
editor Ladislava Horňáková
Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, 2010

Výstava, publikace k výstavě i její doprovodné akce – mezinárodní symposium
Utopie Moderny - Zlín, přednášky, edukační programy - vzbudily nečekaný zá-
jem veřejnosti a navštívilo ji přes 100 000 diváků.

Reprízu výstavy připravila Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně
ve spolupráci s Národní galerií v Praze.

Kurátorky výstavy: Ladislava Horňáková a Radomíra Sedláková.

Děkujeme všem, kteří podpořili realizaci výstavy.

Otevírací doba galerie denně mimo pondělí od 9 do 17 hodin
Aktuální podrobné informace ke všem připravovaným akcím:
www.kgvu.zlin.cz

Pohled na centrum Zlína od Školního areálu, Zlín, 40. léta

František L. Gahura, komplex Studijních ústavů I a II s Památníkem T. Bati uprostřed, Zlín, 1933-1938

Jiří Voženilek, centrální vácovna v továrním areálu, 1957

Vladimír Karfík, tříetážové bytové domy, Zlín, 1946

Tilbury, Anglie, satelitní sídliště a továrna firmy Baťa, letecký pohled, 1940

Fenomén Baťa zlínská architektura 1910–1960

Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, p. o.
Národní galerie v Praze – Sbirka moderního a současného umění

13. 4. - 29. 8. 2010 / Dům umění ve Zlíně

Architektura betonu, cihly, kovu a skla

Ojedinele důsledná standardizace, unifikace a typizace

Stavba jako součást vyššího urbanistického celku

Architektura jako firemní značka – Architektura jako stroj

Architektura jako výsledek spolupráce architekta a stavebníka

ZLÍN JEST ZÁŘIVÝM FENOMÉNEM

Architektura firmy Baťa v letech 1910 – 1945 a doznívání jejího vlivu do konce padesátých let minulého století

V roce 1935 navštívil Zlín světoznámý architekt Le Corbusier. Byl jedním z vyzvaných porotců bytové soutěže, vyhlášené firmou Baťa. Specifický zlínský moderní a jednotný styl jej překvapil a své dojmy charakterizoval konstatováním „Zlín jest zářivým fenoménem“. Díky výjimečnému růstu a prosperitě firmy Baťa a vlivu Tomáše Bati se město stalo během dvaceti let moderním centrem celého regionu s nezaměnitelným architektonickým stylem i životním tempem. Enormní meziválečná stavitelská činnost Tomáše Bati ve spolupráci s renomovanými architekty proměnila třítisícové městečko z počátku 20. století během třiceti let v aglomeraci se 43,500 obyvateli a s unikátní konstruktivistickou architekturou. Období mezi dvěma válkami bylo nejslavnější kapitolou v dějinách Zlína a významnou kapitolou v meziválečných československých dějinách architektury. Zlín se stal vedle Brna, Prahy a Hradce Králové významným centrem moderní architektury a jediným důsledně budovaným funkcionalistickým městem v Evropě. Po nuceném odchodu firmy z Československa v roce 1945 dozníval v oblasti architektury postupně její vliv v díle bývalých firemních architektů do konce 50. let.

Když se řekne Zlín, vybaví se dodnes řadě lidí centrum obuvnického impéria firmy Baťa. Zakladatel Tomáš Baťa i jeho pokračovatelé dali městu nečekané rozměry a nezaměnitelnou tvář. Zlín se rozvíjel tempem, jaké v naší republice v tak krátké době žádné město nedosáhlo. Byl to vlastně unikátní konstruktivismus staveb i života. Vzniklo ojedinělé, stylově jednotné město s vlastním životním stylem. Architektura všech průmyslových i veřejných staveb měla svůj základ v konstrukčním modulu firemních továrních budov 6,15 x 6,15 metru a město vyrůstalo na základě unifikace a standardizace z tohoto „továrního“ modulu. Výstavba Zlína byla řízena stejně jako firemní výroba – jako na běžícím pásu.

Činnost firmy ovlivnila v řadě aspektů nejen celý zlínský region, ale firma se prosadila i ve světě. Její charakter a specifika se odrazily i v expanzi firemní výstavby mimo Zlín. Nejprve to byla realizace obchodní sítě a vlastních obchodních domů – Domů služeb Baťa, později výstavba celých firemních satelitních továren a měst. Baťovské obchody i satelitní továrny a sídliště rozeseť po celém světě jsou příkladem dokonale propracovaného baťovského systému. Nesyly a mnohé z nich dodnes nesou přehledný rukopis zlínského řídicího centra.

Zlín prošel ve dvacátých a třicátých letech významnou a mnohostrannou proměnou. Vedle obrovského rozmachu výroby, obchodu a dalších souvisejících odvětví začaly postupně přibývat i činnosti nevýrobní povahy, které přerostly do podoby fungujících kulturních a vzdělávacích institucí. Firma dokázala pro jednotlivé obory získat a přivést významné osobnosti z celé republiky, které se podílely na profilaci nové moderní a kulturní atmosféry baťovského Zlína. Různé formy podpory směřovaly především ke vzdělávání a rozvoji nové generace. Významným fenoménem byl v meziválečném období film a filmová tvorba. V roce 1936 byly zřízeny a nejnovějšími technologiemi vybaveny firemní filmové ateliéry na Kudlově. Firma Baťa od roku 1918 vydávala vlastní závodní časopis Sdělení, prosadila se v oblasti vědy a výzkumu, vyvíjela nové typy letadel i automobilů.

Všechna tato odvětví mapuje výstava a doprovodná publikace k výstavě Fenomén Baťa alespoň v bodech. Poukazuje také na dnes vysoce ceněné památky meziválečné funkcionalistické architektury, například Památník Tomáše Bati a budovy Masarykových škol od architekta Františka Lýdie Gahury, Společenské domy ve Zlíně a v Otrokovicích i 21. administrativní budovu od architekta Vladimíra Karlíka. Díla těchto architektů patří k vrcholu československé architektury první poloviny 20. století.

Ladislava Horňáková

DOPROVODNÉ PROGRAMY

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY K VÝSTAVĚ

Umění ve Zlíně ve třicátých a čtyřicátých letech

Akvizice firmy Baťa

Výklad k výstavě děl z bývalé obrazové sbírky firmy Baťa. Firemní akvizice se staly základem sbírek Krajské galerie výtvarného umění ve Zlíně.

Grafický kabinet zlínského zámku v úterý 20. dubna v 16. hodin.

Tomáš Mikulaščík

Zlín – model vzorového moderního města

Přednáška o koncepci výstavby, výstavby meziválečného Zlína a jeho výjimečnosti v evropském kontextu.

Dům umění v úterý 25. května v 16 hodin.

Ladislava Horňáková

Osobnosti architektury meziválečného Zlína

Přednáška věnovaná významným firemním architektům F. L. Gahurovi, V. Karfíkovi, M. Drofovi, J. Voženíkovi aj. spojená s promítáním dokumentů o těchto architektech.

Dům umění v úterý 1. června v 16 hodin.

Ladislava Horňáková

Zlín: vize a skutečnost

V roce 1934 se firma Baťa dotázala významných osobností, jak si Zlín představují za 40 let. Od té doby uplynulo více než tři čtvrtiny století a lze si srovnat, nakolik se tehdejší snění kryje s tím, co se skutečně postavilo.

Dům umění v úterý 8. června v 16 hodin.

Radomíra Sedláková

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY V EXTERIÉRECH MĚSTA

Tovární areál firmy Baťa a jeho poválečný vývoj

Historie továrního areálu a jeho současný stav: návštěva budov 21, 23, 32 a 34 s projíždkou „Baťovým“ výtahem v 21. budově.

Sraz v expozici Vladimíra Karlíka v budově 21 ve středu 14. dubna v 16 hodin.

Ladislava Horňáková a Miroslava Štýbrová

Vily osobností firmy Baťa

Návštěva vil Tomáše Bati a přednáška o dalších vilách významných zlínských osobností (Hlavničkova, Čiperova, Vavreckova vila, vila Jana A. Bati aj.)

Sraz před vilou Tomáše Bati ve středu 16. června v 16 hodin.

Pavel Velev a Ladislava Horňáková

KOMPOVANÉ POŘADY

Čtení o Baťovi

Baťovské inspirace v beletrii a poezii – komponovaný literární pořad Krajská knihovna Františka Bartoše, sálek hudebního oddělení ve středu 19. května v 17 hodin.

Jan Kaňka a Zdeněk Pokluda

Náš zákazník, náš pán - obchodní strategie firmy Baťa

Odborný výklad Miroslavy Štýbrové s praktickými ukázkami prodeje a typu prodejen u firmy Baťa.

Obuvnické muzeum ve středu 26. května v 16 hodin.

Miroslava Štýbrová

EDUKAČNÍ PROGRAMY K VÝSTAVĚ

Připravuje a výstavou provází Martin Čada

Odborný výklad pro pedagogy škol v expozici výstavby

Dům umění ve středu 21. dubna 2010 v 16 hodin

Standardní město – jednotný styl

Edukační programy k výstavě

Dům umění od 14. dubna do 29. srpna

Další přednášky a edukační programy pro skupiny zájemců lze objednat

e-mailem nebo telefonem:

e-mail: kgvuz.odborne@avonet.cz

kgvuz.edukace@centrum.cz

tel: 577 210 662, 608 815 873

SPECIÁLNÍ AKCE V EXPOZICI VÝSTAVY

Galerijní a muzejní noc ve Zlíně

a křest knihy Libuše Niklové

V pátek 21. května 2010 v 18 hodin

Bohatý program netradiční společné akce veřejných a soukromých institucí Galerijní a muzejní noci ve Zlíně bude probíhat od 18. hodin v Alternativě, kulturním institutu; Evangelickém kostele, Hvězdárně Zlín; Galerii Dvanáctka; Galerii Kabinet T; Galerii Pod radnicí, Krajské galerii výtvarného umění ve Zlíně; Městském divadle Zlín, Muzeu jihovýchodní Moravy – zámek a Obuvnické muzeum, LOFT 577; Správním budova Zlínského kraje – 21.

V Domě umění bude akce spojena se křtem publikace o významné zlínské designérce Libuši Niklové.

Básníci v prostoru Zlín

Cyklus autorských čtení, připravil Pavel Petr.

Ivan Martin Jirous – MAGOR a Dáša VOKATÁ v pořadu – BOJOVNÍCI SNŮ

Dům umění v pátek 4. června v 18 hodin

Jaroslav Erik FRIČ a STANLEY HZO v pořadu – BÁSNĚ A PÍSNĚ Z CHODNÍKU

Dům umění v pátek 11. června v 18 hodin

Jiří KUBĚNA a horňácký primáš Jan MINKS s muzikou v pořadu

– RÁNO NA OLYMPU

Dům umění v pátek 18. června v 18 hodin

Pavel ZAJÍČEK a Tomáš VTÍPIL v pořadu – PODOBENSTVÍ

Dům umění v pátek 25. června v 18 hodin